

SOD MI NEPŘÍSLUŠÍ

Vyloupili nám výstavu. Přinášela pocity radosti i lhostejnosti (jak komu) tři týdny a nyní je zavřená. Chybí tam obrázky i technika. Stává se to. Někomu výstava přinese nové myšlenky na další Cestu, někomu myšlenky na zisk. Nezabývám se tím, kdo tak učinil a proč, snažím se, aby byla co nejdříve znovu otevřená a opět přinášela radost každému, kdo ji zde chce hledat, najít.

Na výstavách bývá zvykem nechávat knihu pro zápisy. Místo pro sdělování, sdílení či vzkazy. Vzkazy pro autora, pocity ze sdílení, sdělování o sobě. Již dávno vím, že většina zápisů, kde kdosi sděluje autorovi, jak to měl udělat, aby to bylo lepší, co neměl dělat či jaký vlastně že autor je, není o autorovi, ale o tom, kdo toto sděluje. Hodnocení autora z pohledu hodnotitele. Srovnávání autora a jeho díla (ať je jakékoliv) s příslušnou představou či představami hodnotitele. Takže vlastně návštěvníci nejčastěji píšou do knihy o sobě. Je to mnohdy velmi zajímavé, vždy vtipné. Je zajímavé, že některé zápisy se pravidelně opakují (často ty, co byly zamýšleny jako vtipné). Je zajímavé, jak pestré hodnocení vznikne o jedné výstavě jednoho autora. Kolik různých soudů vznikne. A kdo má pravdu? Všichni! Vždyť každý hovoří za sebe a také o sobě. (Samozřejmě, i autor si vezme z některých zápisů poučení, nebo by si ho vzít měl. Někdy to je cenné.)

Přemýšlím o hodnocení druhého, jeho osoby, jeho díla. O soudu druhého. Lze tak vůbec činit jinak, než subjektivně? Lze vůbec soudit druhého? Jsme schopni zvážit každé pro a proti, aby byl soud objektivní? Sebe většinou soudit neumíme, protože víme, co vše našemu činu předcházelo a jak pestré pozadí vše má. Druhé ale soudíme snadno. Asi proto, že netušíme, co jejich činu předcházelo, neumíme to ani domyslet.

Nedávno jsem psal kamarádce něco o hříchu, neboť to slovo k ní bylo kýmisi vysláno. Myslím, že se o ony myšlenky můžeme podělit společně s příkladem z jedné skutečné protestní akce ochránců zvířat a z jednoho komického přerušení sportovního utkání.

Křesťanství (a tedy i náš západní svět, neboť je jím prosycen po staletí) hovoří o hříchu stran činů, toho, co učiníš nedobrého. Východní nauky mnohdy nevnímají činy, ale to, co je uvnitř tebe, co ony činy činí. Hříšné nejsou činy, ale nitro člověka (je-li hříšný). Ale o hříchu tyto nauky nemluví. Pokud pracuješ na svém nitru a dojdeš k pochopení na podkladě činů a promítneš to do svého nitra, čímž už pak takový čin neučiníš, je hřích s konečnou platností pryč. Zanikl. Byl utnut u kořenů. V křesťanství máš nálepku hříchu na čele.

Je třeba rozlišovat. Činy a nitro. Co bytost činí a jaké myšlenky (touhy, zájmy atd.) jí tomu vedou.

Povím to jinak. Na příkladu dvou různých osob.

1. Budeš mít v sobě svoji touhu se svlékat na stadiónech, dělá ti to dobře. Tobě (hypoteticky). Činíš tak pro své uspokojení.

2. Zapojíš se do protestní akce proti lovu tuleňů kvůli kožichům a půjdeš nahá po ulici za transparentem "radši nahá než v kůži tuleně". Činíš tak pro naplnění myšlenky, pro vyburcování veřejnosti, na pomoc tuleňům.

Je očividný rozdíl v pohnutce, vnitřní pohnutce pro čin 1. a 2., ale pro puritána to je efekt stejný; řekne jen -'nestydové, takhle na ulici, hanba' a vůbec si už nevšimne sdělení o krutém lovu tuleňů kdesi na severu, daleko od jeho bydliště, daleko od jeho okruhu myšlení.

3. Jsi osoba z příkladu 1. a zamícháš se do protestního průvodu z příkladu 2. Tuleni tě nezajímají, ale můžeš si takto běhat po ulici a nikdo Tě nehoní (protestní akce je povolena). Jsi na vrcholu štěstí.

Je očividný rozdíl v pohnutce, vnitřní pohnutce pro čin 2. a 3., ale pro sympatizanta s ochranou zvířat jsou oba ušlechtilé bytosti, které dokáží sáhnout po takto vyhraněném a účinném prostředku protestu (a ještě je upřímně obdivuje, protože tohle by asi nedokázal a třeba se i stydí za své tělo a následně za svůj stud, který by mu v zapojení do akce bránil).

Je třeba rozlišovat. Činy - nitro.

Je těžké rozlišovat činy a nitro. Je těžké rozlišovat dobro a zlo, dobré a zlé.
Je nemožné posuzovat myšlenky. (Vždyť ani Bůh nás nesoudí, jen pozoruje.)
Je těžké soudit činy. (Nezávidím soudcům situace, kdy si připustí rozpor mezi literou a citem.)

Karel Čapek napsal krásnou povídku o venkovském člověku, který zabil souseda, od kterého chtěl koupit pole, protože přeci *"ta pole chtěla k sobě"*. On to tak tuze moc cítil, že ta pole patří k sobě. Soudce byl rodem z venkova a vytušil, že ta pole opravdu patří k sobě, ale znal i cenu života. Krásný neuzavřený příběh k domýšlení. Doporučuji.

A Chalíl Džibrán nechává svého Proroka promlouvat o zákonech města Orfalu, to je také překrásné:

"Libujete si ve vyhlásování zákonů, ještě více si však libujete v jejich porušování. Jste jako děti hrající si u moře, které vytrvale stavějí z písku hrady a pak je se smíchem boří. A zatímco stavíte své hrady z písku, moře přináší na břeh písek další a když je bouráte, oceán se s vámi směje."

"Co však mám říci o těch, pro něž není život oceánem a pro které zákony, vytvořené lidmi, nejsou hrady z písku, ale pro něž je život skálou a zákon dlátem, jímž by ji rádi opracovali ke své vlastní podobě?"

"Co mám říci o chromém, který nenávidí tanečníky?"

"Co o volu, který miluje své jho a považuje losa a jelena za pobloudilce a tuláky?"

"A co o starém hadu, který se nemůže zbavit své kůže a nazývá proto všechny ostatní nahými a nestoudnými?"

"A co o tom, který přichází na svatební hostinu záhy, a když se přecpal a unavil, jde svou cestou a říká, že všechny hostiny jsou žranice a všichni hodovníci přestupníky zákona?"

"Řeknu o nich jen tolik, že také stojí ve slunečním světle, jsou však ke slunci obráceni zády."

"Vidí jen své stíny a jejich stíny jsou pro ně zákony. A čím je jim slunce, než vrhačem stínů? A co pro ně znamená cítit zákony, než hrbít se a obtahovat své stíny na zemi?"

"Ale vy, kteří kráčíte s tváří obrácenou ke slunci, jaké obrazy nakreslené na zemi vás mohou zadržet? Vy, kteří putujete s větrem, která korouhvička může řídit váš směr?"

"Který lidský zákon vás může spoutat, když rozbijete své jho, ne však o vězení jiného člověka?"

"Jakých zákonů se máte bát, jestliže tančíte a neklopýtáte o železné okovy?"

"A kdo by vás mohl přivést před soud, jestliže svlékáte svůj šat, nenecháváte jej však nikomu v cestě?"

"Můžete utlumit buben a povolit struny lyry, kdo však může přikázat skřivanu, aby nezpíval?"

A v promluvě o dobru a zlu je řada cenných a důležitých pravd. A mnohé si často neuvědomujeme:

"Mohu mluvit o dobru ve vás, ne však o zlu. Neboť co jiného je zlo než dobro trýzněné svým vlastním hladem a žízni? Opravdu, je-li dobro hladovo, hledá potravu i v temných slujích, a když žzní, pije i z mrtvých vod."

"Jste dobří, když se snažíte dávat ze sebe. Avšak nejste zlí, snažíte-li se pro sebe brát. Neboť usilujete-li o zisk, jste kořenem, který lne k zemi a saje z jejího prsu. Plod přece nemůže říci kořenu: 'Bud' jako já, zralý a plný a vždy dávající ze své hojnosti.' Neboť tak, jak je plodu potřeby dávní, potřebou kořenu je brání."

"Jste dobří nesčetnými způsoby, a nejste zlí, nejste-li dobří. Jste toliko liknaví a leniví."

"Vaše dobrota spočívá ve vaší touze po vašem nesmírném Já: a tato touha je vás všech. Ale v některých z vás je tato touha bystřinou mocně se ženoucí k moři a unášející s sebou tajemství horských úbočí i písňě lesů. A v jiných je mdlým tokem, jenž se ztrácí v ohybech a zákrutech a otálí před dosažením mořského břehu."

"Ale nechť ten, kdo mnoho touží, neříká tomu, kdo touží málo: 'Proč jsi tak pomalý a váhavý?'"

A ještě k soudu a hříchu jeden kratičký postřeh z knihy Pouštní mniši A. Grūna:

"Jak nést své hříchy předvádí otec Mojžíš pomocí symbolického jednání. Na shromáždění, které mělo soudit provinění jednoho z bratrů, Mojžíš mlčí a na obranu obžalovaného vůbec nic nedělá. Naopak, bere dřevý pytel, plní jej pískem, klade si jej na záda a obchází shromáždění. Jeho počínání v bratřích vzbuzuje zvědavost a ptají se, co to vše znamená. A otec vysvětluje, že oni všichni své hříchy nosí na svých zádech a tak je nevidí. Tyto hříchy však po sobě zanechávají pískovou stopu, již vidí všichni ostatní. Oni sami jsou však pro ně slepí. Až uvidí své hříchy, nebudou hledět na hříchy druhých."

A zde jsem našel také krásné vysvětlení původního významu slova hřích, je jiný, než jsem tušil.

Pouze plné uvědomění si vlastní *"hříšnosti"* nás osvobodí od vnitřního tlaku druhé kritizovat a posuzovat. Budeme-li upřímní a zapátráme v sobě samých, uvidíme, jak dalece se se svým životem mjííme. *"Míjet cíl, míjet se se svým životem"*, to je obsah řeckého výrazu pro *"hřešit"*. Stále znovu opouštíme Pravdu a mjííme se tak se životem, s Poznáním, s Bohem. Jak prosté. Jak naléhavé.

M. Zámečník
(červen, 2005)